

ניסויי כנות וזנים להדרים בתחנת נסיונות נוה יער

(המשך המאמר שהופיע ב"עלון הנוטע" ל"ו מס' 10)

אבנר אמיר, שמואל אשכנזי, אברהם שקד, מיכאל קאן

ניסוי מס' 3: בדיקת טמפל על כנות שונות

קליאו, פורמן, קריזו, וולקה, מקרו, לי. גס.
מקור הרכב: עץ אם: הנטקה מס' 1 פרדס-חנה.
מעונת הגידול החמישית ההשקיה ניתנת במתן
אחד של 70 ליטר לעץ; לוח המים והדשן בשנות
הגידול מפורט בטבלה 12.

מועד הנטיעה: יולי 1973. מירווחי נטיעה:
4x5 מטר.
החלקה נטועה בבלוקים באקראי ב-5 חזרות, 4
עצים בכל חזרה.
להלן רשימת הכנות הנבחנות: חושחש,

טבלה מס' 12: כמויות מים ודשן

העונה	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
כמות מים במ"ק לעץ לעונה	2.02	2.33	3.37	4.46	5.70	7.61	7.7
כמות מים במ"ק לדונם	101	116	168	223	285	380	385
חנקן צרוף בגרם לעץ לעונה	10	20	40	40	60	85	120
זרחן, P_2O_5 בגרם לעץ לעונה						75	280

אחוזי הפרי הארוז בחלקה בממוצע לכל הכנות
בשלוש שנים אחרונות 50%-60%.

היבול

כנות הוולקה ולי. גס הניבו יותר מהאחרות:
312 ו-271 ק"ג לעץ משקל מצטבר ב-5 עונות;
כנת הקריזו הניבה פחות מהאחרות - 196 ק"ג
ופורמן, קליאו וחושחש 243 עד 232 ק"ג לעץ.

תוצאות

חלק מהנתונים על יכולים וגודל עץ מפורטים
בטבלה מס' 13.

טבלה מס' 13: נתוני טמפל על כנות, נטיעת 1973, נתוני היבול בק"ג לעץ ומשקל פרי בודד בגרם. הנוף נמדד בקיץ 1979. ההבדלים מובהקים ברמה של 1% אלא אם צוין אחרת.

היבול כ"ו מ"ק נפח עץ, ממוצע 2 עונות 79/80 ו-78/79		נפח עץ במ"ק		גובה עץ בס"מ		יבול מצטבר 5 עונות 1979/80 עד 1975/76				הוצאות עונת 1979/80				כנה
מספר פירות	משקל					משקל פרי בודד	מספר פירות	משקל פרי בודד	משקל	משקל פרי בודד	מס' פירות	משקל		
82 בג	14.0 ג	5.6 ג		285 ג		179	1,298	232.4	175 ב	474 בג	82.5 ב	חושחש		
73 ג	12.6 ד	6.8 אב		301 ב		177	1,312	233.0	175 ב	538 אב	93.5 ב	קליאו		
73 ג	12.2 ד	7.3 א		315 א		170	1,433	243.5	171 ב	569 א	96.9 ב	פורמן		
105 א	17.3 ב	3.8 ד		238 ד		179	1,092	196.1	161 ג	402 ג	64.7 ג	קריזו		
82 בג	15.7 בג	6.6 ב		298 ב		196	1,591	312.2	187 א	596 א	111.1 א	וולקה		
112 א	20.7 א	3.9 ד		238 ד		193	1,311	253.5	180 אב	471 בג	84.8 ב	מקרו		
93 ב	17.3 ב	5.2 ג		281 ג		194	1,399	270.9	181 אב	525 אב	95.0 ב	ל. גס		
89	15.7	5.6		280		185 ל.ג.	1,349 ל.ג.	248.8 ל.ג.	176	511	89.8	ממוצע		

מספר הפירות היה גדול בוולקה - 1,590 וקטן ביותר בקריזו - 1,092.

אין הפרש ביבול המצטבר בין פורמן, קליאו וחושחש, אבל בעונות 78/79 ו-79/80 מסתמן פיגור קל ביבול בחושחש.

במשקל פרי בודד אין הבדלים גדולים מאד בין הכנות, אך הם מובהקים בכל עונה, ובממוצע כל העונות, בין כנות מסוימות:

1. יש נטיה לפרי גדול יותר בכנות לימוניות - כ-192 גרם.

2. יש נטיה לפרי קטן יותר בפורמן - 170 גרם לפרי.

3. משקל הפרי בחושחש ובקליאו כ-180 גרם. אנו מעוניינים בטמפל בפרי קטן יחסית, מכאן שיש יתרון מסוים לכנות הלא-לימוניות.

(ההבדלים במדדים שצוינו עד עתה, מובהקים בדר"כ).

גודל העץ

בפורמן, בקליאו ובוולקה העץ גדול מבשאר הכנות: 7.3, 6.8 ו-6.6 מ"ק, בהתאמה.

בקריזו ובמקרו נפח העץ הקטן ביותר, כ-3.8.

טבלה מס' 14: נתוני בדיקות הבשלה בטמפל, ממוצע של 4 עונות בדיקה. (בדיקות פברואר נערכו בחזרה אחת בלבד, ולא נותחו).

הכנה	בדיקות ינואר (11-25 בחודש)				בדיקות פברואר (10-20 בחודש)			
	אחוז המיץ	אחוז כ.מ.מ.	אחוז חומצה	יחס הבשלה	אחוז המיץ	אחוז כ.מ.מ.	אחוז חומצה	יחס הבשלה
חושחש	53.1	11.9	1.71	6.96	57.9	12.5	1.41	8.86
פורמן	52.7	11.7	1.61	7.27	57.1	12.4	1.30	9.54
קליאו	52.5	11.5	1.54	7.47	57.5	12.2	1.32	9.24
קריזו	52.8	12.4	1.65	7.51	57.5	13.3	1.53	8.69
וולקה	51.4	10.9	1.31	8.32	57.5	11.6	1.30	8.92
מקרו	52.0	10.8	1.27	8.50	56.7	11.3	1.03	10.97
לי. גס	51.0	10.8	1.37	7.88	56.4	11.6	1.19	9.75
ממוצע	52.2	11.4	1.49	7.70	57.2	12.1	1.30	9.42

בניתוח הסטטיסטי של בדיקות ינואר (של כל עונה בנפרד ולא של הממוצע הנתון כאן):

1. אין הבדלים מובהקים באחוז המיץ.
2. יש הפרש מובהק באחוז כ.מ.מ.
3. יש הפרש מובהק באחוז חומצה.
4. יש הפרש מובהק ביחס הבשלה ב-3 מתוך 4 עונות.

מ"ק; בחושחש ובלי. גס הנפח בינוני: 5.2-5.6 מ"ק, בהתאמה. ההבדלים בין הכנות בדר"כ מובהקים.

היבול ליחידת נפח

בכנות מקרו, קריזו ולי. גס היבול ליחידת נפח גבוה בהשוואה לכנות אחרות: 17-20 ק"ג ל-1 מ"ק, ונמוך ביותר בקליאו ובפורמן, כ-12.5 ק"ג. החושחש מפגר רק מעט בהשוואה לוולקה (14.0 לעומת 15.7 ק"ג ל-1 מ"ק).

ההבדלים נכונים בדר"כ גם למספר הפירות ומובהקים.

הערה: העץ על כנת קריזו הראה לעתים קרובות סימני סבל בתקופות הקיץ ובעיקר בחורף: צבע עלוה בהיר, נשירת עלים מוגברת, ובעונת 1979/80 נשירת פרי חזקה; תופעות אלו והתפתחותו המופחתת קשורות כנראה ברגישות הכנה לוירוס האקסוקורטיס שנושא הטמפל.

בדיקות הבשלה

התוצאות בטבלה מס' 14 משני מחזורי בדיקה, ינואר, ופברואר.

אחוז המיץ

אין הבדלים גדולים ומובהקים בין הכנות, אך נראית נטיה קלה לירידה במיץ בכנות לימוניות בהשוואה לאחרות (51.5% ו-56.9%, לעומת 52.8% ו-57.5%, בינואר ובפברואר, בהתאמה).

אחוזי כ.מ.מ. וחומצה

יש הבדלים בין כנות לימוניות לאחרות: אחוז כ.מ.מ. וחומצה נמוך בהן: 10.8 ו-1.32 לעומת 11.9 ו-1.63 בינאר; 11.5 ו-1.17 לעומת 12.6 ו-1.39 בפברואר, בהתאמה.

יחס הבשלה

יש נטיה ליחס הבשלה גבוה יותר בכנות הלימוניות (8.23 ו-9.88 לעומת 7.30 ו-9.08 בינאר ופברואר, בהתאמה).

הערות

א. בבדיקות ההבשלה לא באה לידי ביטוי ירידת איכות הפרי בכנות לימוניות בסוף העונה, ובהערות שנרשמו תוך כדי עריכת הבדיקות צויין כי ישנה עליה בתופעות של חספוס וגסות הקליפה, היתה התייבשות בחלק העליון של הציפה, במיוחד בפברואר 1979 (חורף מועט-גשמים).

ב. הצבע בפרי בצד צפון מופיע שבוע-שבועיים מוקדם יותר מאשר בצד הדרומי של העץ; הפרי בצד דרום לעתים קרובות אינו מקבל צבע אופייני כי אם נוטה לצהוב עם גוון ירקרק בצד הפיטם.

ג. בשורות החשופות לרוח יש נשירת פרי חזקה יותר מבשאר השורות.

ד. בחורף 1980, שהיה גשום מאד, סבלו עצי הטמפל יותר מזני קליפים אחרים מנשירת עלים קשה ומתופעת עלווה חיוורת; בפרי הופיעה קמטת בכמות רבה בהשוואה לשנים קודמות.

יותר מאחרים סבלו העצים על כנת קריזו ונשירת הפרי בהם היתה חזקה במיוחד (ראה הערה ו' בהמשך).

ה. טמפל על כנת מקרו התפתח בשנתיים הראשונות יפה יותר מאחרים, אך מהשנה השלישית התעכב גידולו ונשאר קטן-קומה (סייע לכך גם משקל הפרי). כתוצאה מקומתו הנמוכה חלק רב מהפירות נישא קרוב מאד לקרקע ומונח עליה או שהוא חשוף לקרינה ישירה של השמש. למרות שלא נערכה בדיקה אנו מתרשמים כי אחוז היצוא בצירוף זה נמוך מאשר בצירופים אחרים.

נראה כי מצב העץ נובע מרגישות הכנה לוירוס ניקרון-העצה שנושא הטמפל.

ו. פרי שאינו ניתן לשיווק (ריג'עי-ירוק, ונשר) – התרשמנו כי בעונות האחרונות פחת מספר הפירות מפריחה שלא בעונה הרגילה, ביחס לגודלו של העץ וליבולו; קיימת נטיה לנשירה גדולה יותר של פרי בשל בוולקה ובמקרו וכי הנשירה הרבה בקריזו חלה בחורף 1980 ולא בשנים אחרות. כן נראתה נטיה לנשירה בקליאו בהשוואה לחושחש ופורמן.

דיון וסיכום

הטמפל נקטף ונארז כיום 5-6 שבועות, מאמצע ינואר עד סוף פברואר. בתקופת הקטיף חלים שינויים באיכות הפרי, המתבטאים בשיפור יחס ההבשלה ותופעות של הבשלת-יתר.

בכנות הלימוניות בולט שינוי לרעה בחלק ממדדי איכות הפרי מתחילת עונת הקטיף לסיומה, לכן ממליצים להימנע מנטיעת טמפל על כנות לימוניות, למרות היתרונות של פוריות גבוהה לעץ וליחידת נפח עץ.

ההבדלים בין הכנות האחרות אינם גדולים ואפשר לבחור בקליאו כתחליף לחושחש (יתרון כנת הפורמן ביבול אינו שקול נגד רגישותה לטריסטזה ואי-אחידותה במטע). אין אפשרות להשתמש בקריזו ככנה מחליפה עם מקור הרכב שנבחן כאן, כיוון שההתפתחות האיטית של גוף העץ והיבול הגבוה ליחידת נפח מלווים בתופעות שליליות: פגיעה בצבע העלווה, נטיה לנשירת פרי מרובה, ואולי רגישות מוגברת לתנאי אקלים וגידול חריגים, כמו תנאי איוורור לקוי בקרקע ומשטר השקיה מצומצם יחסית בקיץ.

תצפיות מס' 1 ו-2: בחינת מיניאולה וקלמנטינה על כנות שונות

פרטים על עצי התצפית

העצים נטועים בשולי חלקת הטמפל, חלקם כעצי-גבול, רובם כנטיעת השלמה בשטח. מועד הנטיעה: מיניאולה – באוגוסט 1973 (חשופי-שורש), 3 עצים לצירוף.

קלמנטינה – מאי 1974, 4 * עצים לכנה. מקור הרכב: מיניאולה – בית דגן; קלמנטינה – קדימה (מס' 1).

בטבלה מס' 15 נמסרים פרטי הצירופים הנבדקים ולוח המים והדשן בשנות הגידול.

טבלה מס' 15: כמויות מים ודשן

מיניאולה	חושחש**	ת.ע. 3 פומרוי	ת.ע. 4 ריצ' 22	ת.ע. 5 טאון	ת.ע. 8 טקסס	ת.ע. 9 ברנס	ת.ע. 10 ארגנטינה
קלמנטינה על כנות:	חושחש	קליאו	טרוייר	וולקה.	רנגפור		
העונה	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
כמות מים במ"ק לעץ לעונה	2.02	2.33	3.37	4.46	5.70	7.61	7.7
כמות מים במ"ק לדונם (50 עץ)	101	116	168	223	285	380	385
חנקן צרוף בגרם לעץ לעונה	10	20	40	40	60	85	120
זרחן P ₂ O ₅ בגרם לעץ לעונה						75	280
סקווסטרן Fe-138 לתלת-עלה בלבד בגרם לעץ לעונה			10		20	20	20

* מקלמנטינה על חושחש רק 3 עצים.

** מיניאולה על חושחש נטועה בנפרד מהשאר ומושקה בשעון-מים אחר; להערכתנו הושקו העצים במנת מים לא זהה, אך דומה לצירופים האחרים.

מיניאולה בית-דגן

נתונים (חלקיים) על היבול ועל גודל העץ נמסרים בטבלה 16.

טבלה מס' 16: נתוני מיניאולה, רכב בית-דגן על כנות ת. עלה, נטיעת 1973, היבול בק"ג לעץ, ומשקל פרי בודד בגרם. הנוף נמדד בקיץ 1979.

הכנה	תוצאות עונת 1979/80			יבויבול מצטבר מעונות 76/77 עד 79/80			גובה עץ בס"מ	נפח עץ במ"ק	יבול מ"מ מ"ק נפח עץ מעונות 78/79 ו-79/80
	משקל פרי	מספר פירות	משקל פרי בודד	משקל פרי	מספר פירות	משקל פרי בודד			
חושחש	95.3	463	206	224.7	1,302	173	373	15.0	6.0
ת.ע. 3	106.3	476	224	270.4	1,330	203	317	9.3	12.3
ת.ע. 4	74.2	315	235	184.5	921	200	297	7.8	9.7
ת.ע. 5	92.3	434	218	239.9	1,192	201	307	8.4	11.5
ת.ע. 8	93.2	447	215	257.1	1,270	202	250	7.0	15.5
ת.ע. 9	75.6	309	246	236.1	1,192	198	231	8.9	10.7
ת.ע. 10	105.6	496	220	272.4	1,359	200	313	8.7	12.1
ממוצע	91.7	420	223	240.7	1,224	197	310	9.3	11.1

היבול.

במשקל הפרי המצטבר לעץ ב-4 עונות (77/76 עד 79/80) נראה יתרון מסוים ל-ת.ע. 10 ול-ת.ע. 3: 272 ו-270 ק"ג לעץ, בהשוואה ל-ת.ע. 4 ולחושש שהניבו 184 ו-225 ק"ג בהתאמה.

אין הדבר כך במספר הפירות לעץ; החושש הניב כמו כנות הת. עלה: בין 1,192 ו-1,359 פירות לעץ, מלבד ת.ע. 4 שהניב 921 פירות. יש הפרש במשקל פרי בודד, כאשר בחושש המשקל קטן בכ-25 גרם לפרי מבכנות ת. עלה (173 גרם לעומת כ-200 גרם).

גם בחלקות ניסוי אחרות נראית נטיה בת. עלה לשאת פרי גדול יחסית.

גודל העץ

אין הפרשים גדולים בין כנות ת. עלה: 8.4-9.3 מ"ק; מלבד נטיה ב-ת.ע. 8 וב-ת.ע. 4 לעץ קטן יותר (7.0 ו-7.8 מ"ק). לעומתם עץ החושש גדול ונפחו כ-15.0 מ"ק.

היבול ליחידת נפח

היבול בחושש הינו הנמוך ביותר: 6.0 ק"ג ל-1 מ"ק, וב-ת.ע. 8 הגבוה ביותר, כ-15 ק"ג. ב-ת.ע. 10 וב-ת.ע. 3 היבול ליחידת נפח גבוה מעט מבאחרים, כיוון שהניבו יכול רב יחסית וגודל העץ דומה לאחרים.

בדיקות הבשלה נמסרות בטבלה מס' 17. ניתן לראות כי אחוז המיץ דומה בכנות הת. עלה ונמוך מעט בחושש (52% לעומת 50.5%).

טבלה מס' 17: תוצאות בדיקות הבשלה במיניאולה מרכב בית דגן, מוצע 4 עונות, מועד הבדיקה - אמצע דצמבר.

הכנה	ת.ע. 3	ת.ע. 4	ת.ע. 5	ת.ע. 8	ת.ע. 9	ת.ע. 10	חושש
משקל פרי בודד	230	235	235	241	238	254	198
בגרם	52.6	51.8	51.8	51.8	52.1	51.9	50.5
אחוז המיץ	12.3	12.1	11.8	12.0	12.7	12.4	13.7
אחוז כ.מ.מ.	1.48	1.53	1.41	1.43	1.67	1.49	2.37
אחוז חומצה	8.3	7.9	8.4	8.4	7.6	8.3	5.8
יחס הבשלה							

עד בינוניות של כלורות-ברזל. להפחתת הכלורוז תרמו ללא ספק הוספת סקוסטרן (כ-20 גרם לעץ, לא בכל השנים) וההשקיה במנת המים המצומצמת.

ב. העצים על חושש נטועים בקצות שורות (ולא באותן שורות עם כנות ת. עלה); לעתים קרובות בקיץ גילו חמשת העצים סימני צמאון לקראת יום ההשקיה.

ג. פרי המיניאולה על ת. עלה בעונת הקטיף היה בעל צבע תרוג-אדום, כמעט ללא קמטת וצורתו נאה מאד.

קלמנטינה רכב "קדימה"

נתונים (חלקיים) על היבול וגודל העץ בטבלה 18.

היבול

הפרי נקטף בדר"כ בסוף אוקטובר או בראשית נובמבר. כנת הוולקה הניבה יכול מצטבר גבוה

אחוז כ.מ.מ. דומה בכנות הת. עלה וגבוה בחושש (12.4 לעומת 13.7).

אחוז החומצה דומה בכנות הת. עלה וגבוה בחושש (1.41-1.67 לעומת 2.37).

יחס-ההבשלה דומה ב-ת.ע. 3, 5, 8, 10 (8.4-8.3) נמוך מעט ב-ת.ע. 4 וב-9 (7.6-7.9) ונמוך במידה ניכרת בחושש (5.8).

תוצאות בדיקות ההבשלה בחושש אחוזי כ.מ.מ. וחומצה גבוהים, ויחס הבשלה נמוך מאד והמשקל הנמוך יחסית של פרי בודד, יתכן וקשורים בעקת מים; מראה העצים בתקופת הקיץ, לפני מועד ההשקיה, הצביע לעתים קרובות על צמאון, לכן צריך לזקוף לפחות חלק מהתוצאות (בהקטנת הפרי וביחס ההבשלה הגרוע) לחובת גורם המחסור האפשרי במים.

הערות והתרשמויות

א. בעצים על כנות ת. עלה נראו תופעות קלות

טבלה מס' 18: נתוני קלמנטינה "קדימה" על כנות, נטיעת 1974; היבול בק"ג לעץ ומשקל פרי בודד בגרם (ממוצע של 4 עצים וירק בחושש ממוצע 3 עצים). הנוף נמדד בקיץ 1979.

הכנה	תוצאות עונת 79/80				יבול מצטבר מעונות 79/80-76/77			גובה	נפח	יבול מ"מ"ק
	משקל פרי	מספר פירות	משקל פרי בודד	משקל פרי	מספר פירות	משקל פרי בודד	עץ בס"מ			
							עץ במ"ק			נפח עץ מעונות 79/80 ו-78/79
חושש	62.9	1,160	55	135.0	2,203	61	283	4.4	10.9	
קליאו	63.6	1,025	62	117.8	1,774	66	260	5.0	9.8	
טרוייר	16.9	169	100	46.2	523	88	260	4.2	3.7	
וולקה	78.5	1,412	56	217.1	3,180	68	302	6.5	10.5	
רנגפור	48.7	658	75	98.6	1,275	77	260	4.5	8.3	
ממוצע	53.6	870	71	122.3	1,769	74	273	4.9	8.5	

גודל העץ ויבול ליחידת נפח
בוולקה העץ גדול בכ- 40% מהשאר (6.5 מ"ק לעומת 4.5-5.0), אך היבול ליחידת נפח דומה בחושש, בוולקה ובקליאו, ונמוך מעט ברנגפור (10-11 ק"ג ו-8.3, בהתאמה). בטרוייר עקב היבול הנמוך גם היבול ליחידת נפח נמוך מאד. בדיקות הבשלה

תוצאות (ממוצע של 4 מנות בדיקה) בטבלה מס' 19.

מהבדיקות נראה כי:

באחוז המיץ אין הפרשים בין הכנות.

אחוז כ.מ.מ. מעט יותר גבוה בחושש, 12.7 לעומת כ-11.7 באחרות.

בכ-70% מאשר חושש וקליאו (217 לעומת 135 ו-118 ק"ג לעץ); עם זאת מספר הפירות לעץ היה גבוה רק בכ-60% בערך, כלומר: למרות היבול הגבוה בוולקה לא היה משקל הפרי הבודד קטן יותר מבחושש ובקליאו (68 גרם לעומת 61 ו-66 גרם). לנתון זה משמעות כלכלית רבה עקב חשיבות גודל הפרי בזן הקלמנטינה.

כנת הרנגפור הניבה פחות מהאחרות (מלבד הטרוייר), אבל משקל הפרי הבודד היה גבוה (99 ק"ג מצטבר לעץ. משקל פרי 77 גרם).

כנת הטרוייר הניבה יבול נמוך מאד כל השנים ופירות גדולים מאד (יבול מצטבר של 46 ק"ג לעץ ומשקל פרי 88 גרם).

טבלה מס' 19: תוצאות בדיקות הבשלה בקלמנטינה "קדימה", ממוצע 4 עונות. מועד הבדיקה סוף אוקטובר.

הכנה	חושש	קליאו	טרוייר	וולקה	רנגפור
משקל פרי בודד בגרם	69	69	88	79	76
אחוז המיץ	52.5	53.0	52.6	53.2	52.7
אחוז כ.מ.מ.	12.7	11.9	11.9	11.5	11.7
אחוז חומצה	1.07	1.06	0.95	0.99	1.01
יחס הבשלה	11.9	11.2	12.5	11.6	11.6

2. עץ אחד מבין 4 עצי הרנגפור נתקף בר.צ.ש. והבריאו לאחר טיפול רגיל.

3. הפרי מכיל גרעינים (יש מפרים בשטח), ואינו מתאים ליצוא; יתכן כי ההפריה היא אחת הסיבות ליבול הטוב שחלק מהעצים הניב.

דיון וסיכום

1. המיניאולה הינה זן חדש באיזור. הקלמנטינה אינה בין הזנים המסחריים בפרדס.

יחס הבשלה מעט יותר גבוה בטרוייר, עקב נטיה לחומצה נמוכה.

הערות והתרשמויות:

1. רכב "קדימה" נגוע בוירוסים, אקסו וקחציה. בצירוף עם כנת טרוייר השפעת האקסו קשה ומתבטאת בפוריות לקויה ובאחוזי לקוי. גם בכנת הרנגפור יש סדקים והתקלפויות בקליפה.

היא זן בעל נוף מפותח וגדול. יש הבדלים בין כנות הת. עלה, אך בכמות הגיר בקרקע (7%-9%) במשטר ההשקיה המצומצם לא הופיעה עדיין כלורוזה בדרגה קשה, ולפרי הופעה חיצונית יפה ואחוזי-יצוא גבוהים (מעל 80%). ביכולתנו לאשר עפ"י הממצאים עד עתה כי הכנסת המיניאולה להרכב הזנים בפרדסי האיזור מוצדקת וכדאית.

2. הקלמנטינה ממקור רכב "קדימה" אינה מתאימה לכנת הטרוייר וכנראה גם לא לכנת הרנגפור. בכנות האחרות, מלבד וולקה, עם 60 עצים בדונם, עשוי היבול בגיל 6 להגיע ל-3.5 טונות או יותר; ובוולקה עם 50 עצים, ליבול דומה, כשמועד הקטיפה הוא סוף אוקטובר - ראשית נובמבר.

המיניאולה ממקור רכב בית-דגן נכנסה לפוריות שנה מאוחר יותר מקליפים אחרים, בשנה הרביעית; יתכן כי התכונות הנוצלריות של הזן ממקור בית-דגן גרמו לכך. עיון בטבלה מס' 19 מראה כי מיניאולה "יבוא" הנביה יכול מסחרי ראשון כבר בעונה השלישית לנטיעתה.

עד עתה (4 עונות פרי) לא הראה הזן נטיה לסירוגיות למרות שיכול העונה האחרונה נמוך מעט מהקודמת. כמות הפרי טובה, ובמירווח נטיעה 4x6 מטר היבול הצפוי מדונם בשנה ששית בממוצע כל הכנות יהיה כ-4 טונות. נוף העצים מפותח יפה וגדול במיוחד בחושש; יתכן כי בצירוף זה מירווח סופי של 4x6 מטר יהיה קטן מהרצוי.

בהשוואה לזנים אחרים נראה כי המיניאולה

נתונים נוספים מפרדס נוה-יער

הצירופים ניטעו במאי 1975. דיווח מפורט יובא במועד מאוחר יותר.

בטבלה מס' 20 נתוני שקילות יבולים מניסויים מס' 4 ו-5 ותצפיות מס' 3 ו-4.

טבלה מס' 20: היבול בק"ג לעץ, כל הצירופים ניטעו ב-1975

1979/80			1978/79			1977/78			הצירוף
משקל פרי	מספר פירות	היבול	משקל פרי	מספר פירות	היבול	משקל פרי	מספר פירות	היבול	
868	154	133.7	938	94	88.2	1,000	37	37.0	פומלו "גדרה" + וולקה
846	96	81.2	1,024	49	50.2	992	27	26.8	פומלו "גדרה" + חושש
920	141	129.8	1,007	66	66.5	920	15	13.8	פומלו "גדרה" + טרוייר
911	66	60.1	992	39	38.7	900	23	20.7	פומלו "כרכור" + חושש
948	62	58.8	1,143	23	26.1	836	22	18.4	פומלו "כרכור" + טרוייר
415	319	132.5	385	140	53.9				"סטאר-רובי" + וולקה "סטאר-רובי" + חושש "סטאר-רובי" + טרוייר
375	316	118.4	411	75	30.8				
316	470	148.5	452	62	28.0				
404	293	118.4	549	84	46.1				מיכלוא טריפלואידי ("פומלית") + טרוייר
222	424	94.3	374	31	11.6				טופז + וולקה טופז + חושש טופז + טרוייר
212	328	69.5	312	8	2.5				
215	385	82.8	300	10	3.0	207	15	3.1	
186	755	140.6	190	477	90.5	177	138	24.5	מיניאולה "יבוא" + וולקה
182	551	100.6	194	245	47.5	170	71	12.1	מיניאולה "יבוא" + חושש
152	822	125.4	186	271	50.5	163	81	13.2	מיניאולה "יבוא" + טרוייר